

شماره سند : UB-RES- R۱۴۰۱/		آیین نامه کتابخانه مرکزی و مرکز نشر دکتر محمد حسن گنجی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت پژوهش و فناوری
صفحه: Page ۱ of ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳		

شماره سند: UB-RES-R۱۴۰۱/

آیین نامه وجین منابع کتابخانه مرکزی و مرکز نشر محمد حسن گنجی دانشگاه بیرجند

نوع سند: آیین نامه		تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۱۲/۱
تعداد صفحات: ۶ صفحه		تاریخ ویرایش (به روزرسانی): ۱۴۰۱/۱۱/۲۳
تهیه کننده:	حسین کاظمی معاون کتابخانه مرکزی و مرکز نشر	
مراجع بررسی کننده:	هیات رئیسه - معاونت پژوهشی	
تایید کننده:	دکتر زهرا علیزاده بیرجندی رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز نشر	
مسئول بروز رسانی:	نسرین بابائیان معاون کتابخانه مرکزی و مرکز نشر	

شماره سند : UB-RES- R۱۴۰۱/		آیین نامه کتابخانه مرکزی و مرکز نشر دکتر محمد حسن گنجی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت پژوهش و فناوری
صفحه: Page ۲ of ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳		

مقدمه:

وجین جریان معکوس گزینش مواد است و باید با همان ظرافت‌ها و حساسیت‌ها بدان نگریسته شود. در وجین به دنبال منابع زاید و بدون استفاده بوده تا از مجموعه خارج شده و فضای لازم برای رشد مجموعه فراهم گردد. با توجه به اهمیت موضوع، لازم است معیارهای علمی برای این کار در نظر گرفته شود.

تعریف:

وجین فرایندی است که از طریق آن کتاب‌های زاید و یا بلااستفاده و یا لوح‌های فشرده غیر قابل استفاده از مجموعه خارج و به انبار منتقل می‌گردد. به این وسیله از انباشته شدن منابع زاید و بلااستفاده جلوگیری نموده، فضای لازم برای منابع جدید و رشد مجموعه فراهم می‌گردد.

اهمیت:

اگر بطور مداوم بر مجموعه کتابها و کلیه منابع کتابخانه اضافه شود و وجین صورت نگیرد، فضایی برای رشد مجموعه وجود نخواهد داشت و دسترسی به منابع مجموعه برای استفاده کنندگان نیز دشوار می‌گردد.

اهداف:

از آنجا که مجموعه کتابخانه یک آرگانیسم در حال رشد محسوب می‌گردد، وجین ابزاری است برای وصول به اهداف ذیل:

- ایجاد فضای مناسب برای منابع اطلاعاتی و رشد مجموعه
- پویایی مجموعه مرتبط با اهداف و وظایف کتابخانه
- دسترسی سریع و آسان به منابع اطلاعاتی موجود در مجموعه از طریق حذف کتاب‌های زائد و بلااستفاده

فصل اول : معیارها و ضوابط وجین کتابها:

شماره سند : UB-RES- R۱۴۰۱/		آیین‌نامه کتابخانه مرکزی و مرکز نشر دکتر محمد حسن گنجی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت پژوهش و فناوری
صفحه: Page ۳ of ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳		

- ۱- ۱- وضع ظاهری: کتاب های مندرس را می‌توان از مجموعه خارج کرد. اما در صورتی که از کتاب‌های پر مراجعه باشند باید با نسخه‌های جدید جایگزین شوند.
- ۲- ۱- نسخه تکراری: این مورد مربوط به کتاب‌هایی است که بنا به شرایط و موقعیت زمانی از عناوین پر مراجعه بوده، اما در شرایط فعلی اهمیت موضوعی خود را از دست داده‌اند و یک یا دو نسخه از آن کفایت می‌کند.
- ۳- ۱- ویرایش‌های کهنه‌تر و منسوخ: این معیار بیشتر در خصوص کتاب‌های علمی صدق می‌کند که ویرایش قدیمی با ورود ویرایش جدیدتر منسوخ می‌گردد.
- ۴- ۱- محتوای قدیمی و کم ارزش: بعضی از کتاب‌های علمی (همچون کتب کامپیوتری) به مرور زمان ارزش خود را از دست می‌دهند و پس از مدتی منسوخ می‌گردند.
- ۵- ۱- میزان استفاده: با بررسی تعداد دفعات استفاده یا به امانت رفتن یک کتاب می‌توان دریافت که چه کتاب‌هایی بسیار کم استفاده و یا بلا استفاده‌اند (قابل ذکر است که این کتب نیز به علت اشغال فضای کتابخانه وجین می‌گردند، کتب ارزشمند از معیار فوق خارج است) .

فصل دوم : معیارها و ضوابط وجین لوح های فشرده:

- ۱-۱: لوح های فشرده مخدوش : لوحهای فشرده مخدوش را که در حین اجرا دچار مشکل می شوند را می‌توان پس از بازدید و اطمینان از نقص ، از مجموعه خارج نمود و به جای آن نسخه جدید تهیه نمود.
- ۱-۲: ویرایش های کهنه و منسوخ : در برخی لوح های فشرده علمی و آموزشی ممکن است مطالب کهنه شده باشد و اعتبار و مقبولیت خود را از دست داده باشد، که در این موارد لوح های فشرده مرتبط با آن از مجموعه خارج می گردد.
- ۱-۳: نسخ های تکراری : در صورت وجود نسخه های زیاد از یک عنوان لوح فشرده می توان آنها را وجین نمود.
- ۱-۴: میزان استفاده : چنانچه میزان استفاده و امانت لوح های فشرده ای بسیار کم و یا بی استفاده باشد می توان آنها را وجین نمود.
- ۱-۵: ویروسی بودن: در صورتی که برخی از لوح های فشرده ویروسی باشند و سبب آسیب رسیدن به رایانه‌های کاربران گردند، می توان آنها را از مجموعه خارج نمود.

شماره سند : UB-RES- R۱۴۰۱/		آیین نامه کتابخانه مرکزی و مرکز نشر دکتر محمد حسن گنجی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت پژوهش و فناوری
صفحه: Page ۴ of ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳		

منابع مستثنی از وجین

منابع پایه : این نوع منابع، هسته اصلی و اولیه تشکیل دهنده هر کتابخانه بوده و شامل کتابهای منابع اصلی هر موضوع و رشته تخصصی می باشند.

کتابهای خطی، چاپ سنگی، نفیس و منحصر به فرد

فصل دوم نیروی انسانی:

بدیهی است که کتابداران هر بخش بهترین افراد جهت انجام وجین می باشند زیرا اولاً بهتر از سایرین با مجموعه خود آشنا هستند، ثانیاً بهتر از دیگران از نیازهای مراجعه کنندگان خود آگاه می باشند.

کمیته وجین کتابخانه مرکزی و مرکز نشر به صورت ذیل قابلیت عملکرد دارد:

کمیته وجین کتابخانه مرکزی و مرکز نشر:

ریاست کتابخانه مرکزی و مرکز نشر، یک نفر از بخش امانت کتابخانه و متصدی بخش سفارشات کتابخانه.

فصل سوم پس از وجین:

پس از تهیه صورت جلسه و ارسال نسخه ای از آن به معاونت پژوهشی دانشگاه و حسابداری، منابع وجین شده (کتابها یا لوح های فشرده) از بانک اطلاعاتی خارج و پس از خارج شدن از دفاتر ثبت به انبار منتقل شده و یا اهداء می گردد.

این آیین نامه در ۳ فصل و ۱۰ ماده تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۱ تصویب ریاست محترم کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه رسیده و قابل اجرا می باشد.

دوره وجین

وجین منابع از مجموعه کتابخانه به طور معمول هر سه سال یکبار و در فصل تابستان انجام می شود
تبصره: هرگونه تغییر در مفاد این آیین نامه به پیشنهاد کمیته وجین و کتابخانه مرکزی و مرکز نشر دانشگاه بیرجند و مجوز معاونت پژوهش، فناوری و نوآوری دانشگاه امکان پذیر است.

